

MONIKA

MACHÁČKOVÁ

NIKDY NEBUDEM PIŤ SLANÝ ČAJ

Quitovky

**NOVINKA
2021**

Qvitouky

M
M
Monika
Macháčková

ISBN 978-80-89950-59-1

N

**ikdy nebudem
piť slaný čaj**

Epitovky

MONIKA MACHÁČKOVÁ

Alteri vivas oportet, si vis tibi vivere.
Ak chceš žiť pre seba, musíš žiť pre druhých.

Seneca ml.

” Oci, posielam ti tento
príbeh do neba,
s láskou a vďakou,
nielen za to, že si bol
úplne iný, než táto
vymyslená postava.
Chýbaš mi každý deň...

“

Venované pamiatke môjho otca

NIKDY NEBUDEM PIŤ SLANÝ ČAJ

P

rológ

Moja mama je tá najsmutnejšia bytosť na svete.

Moja dobrá, tichá, pokorná mama. Odkedy som si pamätala, vždy len tichúčko bola. Len sa tak vyskytovala na tomto svete. Nerobila rozruch, bola neviditeľná.

Mohol za to môj otec. Lebo jeho bolo vidno až príliš. Všade ho bolo plno. Nahlas, hrmotne a direktívne ovládal každý priestor, kde sa zjavil.

Všade musel byť šéf.

Všetko mal vždy pod kontrolou.

Všetko a všetkých. A nás najviac.

Všetkému rozumel, aspoň bol o tom presvedčený, všetko sa muselo podriaďovať jemu. Jediná emócia, ktorú okolo seba šíril, bol strach a vynútený rešpekt.

Poznáte to, to sú tí ľudia, ktorým neprotirečíte, ak nemajú pravdu iba preto, aby ste sa vyhli nepríjemnej konfrontácii. Bude vás presviedčať, že ste hlúpa a nemáte ho poučovať, lebo on to vie lepšie. Čokoľvek.

Vyzná sa vo varení, najlepšie vie poradiť, ako vymeniť koleso na aute, kedy je potrebné strihať stromy a trúfne si hodnotiť aj umelecké diela.

Len tak, lebo jeho ego je vesmírne veľké.

Bála som sa ho.

Nikdy nebol ako iní otcovia. Všimla som si to veľmi skoro. Asi už v škôlke. Nikdy pre mňa neprišiel. Nie preto, že by nemal čas. Nechcel. Nehral sa so mnou. Nikdy sa na mňa neusmial. Nepýtal sa ma, ako sa mám. Nezaujímal ho to.

Najskôr som si myslela, že to bolo preto, lebo som dievča a on chcel chlapca. Na ničom inom mu nezáležalo, len aby mal syna.

Lenže nemal. Dával to vyžrať mame aj mne. Akoby sme za to mohli. Bol a je tvrdý, bez citu, schopný iba kritizovať a kričať. Vždy vyžadoval od všetkých nadľudské výkony. Slovo pochvala vo svojom slovníku nemal.

„Potrebujem syna, pokračovateľa rodu! Je to také ťažké pochopiť?“ opakoval s obľubou. Jedovato a pichľavo, aby mamu trápil ešte viac.

Táto fráza mu vrástla do každej bunky a vôbec nebol ochotný pripustiť, že pohlavie dieťaťa sa nedá ovplyvniť. Keď sa dozvedel o jednom lekárovi v Česku, ktorý vraj dokázal výpočtami a zázračnými čajmi pomôcť splodiť syna, chcel za ním vycestovať. Ale tento jeho počin zostal iba pri rozprávaní.

Zakaždým, keď som ho niečím podráždila, vykrikoval, že za chlapíkom pôjde a poradí sa s ním. A potom sa konečne dočká. Lenže otec bol lakomý a keď zistil, koľko stojí konzultácia u presláveného lekára, nikam nešiel.

Reči o pokračovateľovi rodu boli smiešne všetkým naokolo. Nahlas nepovedal nikto nič, ale za chrbtom sa mu všetci smiali. Akoby sme boli nejakí grófi alebo čo. Pokračovateľ rodu! Pánabeka, šľachtic z kovoobrábacej dedinskej dielne a krajčírka! A to som ešte o tom jeho slávnom rode, z ktorého pochádzal, nevedela nič. Vedela som iba, že nemám žiadnych starých rodičov. Prečo to tak bolo, o tom sa u nás nehovorilo. Skrátka, nie sú a hotovo!

Keď som sa mala narodiť, všade vyhlasoval, že bude mať syna Karola.

„Bude celý po mne!“ pyšne sa vraj nadúval.

No narodila som sa ja. Malá, drobná, a hlavne bez mužského prirodzenia. Tak som Karolína. To meno

neznášam. Otec zasa neznášal, že ma všetci volali Kaja alebo Kajka. On jediný mi hovoril kalendárovo presne a spisovne - Karolína.

Nebola som jeho princezná. Nenosil ma na rukách, nehral sa so mnou.

Najväčším šťastím bolo, že ma vôbec strpel vo svojej blízkosti. Keď sa na mňa niekedy díval, cítila som, aká som nechcená. Bola som nepodarok. Samozrejme, že v detskej hlave som si myslela, že som na vine. Mala som asi štyri roky a veľmi som sa mu chcela zapáčiť. Trochu som šušľala, lebo predné zuby som si vybila pri jazde na kolobežke.

„Osinko, osko! Posri sa, šo som nakreslila!“ Bežala som mu v ústrety, keď prišiel domov z roboty.

„Rozprávaj normálne! Čo si debil?“ Zahučal tak, že som sa od strachu pocikala.

Zhnusený sa odvrátil a prikázal mame, aby „to“ dala do poriadku. Nevedela som celkom presne, čo znamená slovo debil. Že to nebolo nič milé, sa dalo vycítiť. Z toho, aký bol zo mňa sklamaný, aký bol tón jeho hlasu nepriateľský a vzťah ku mne chladný.

Vtedy som mu začala hovoriť tato, aby som nešušľala a neprovokovala ho. A niečo vo mne zatvrdlo. Aj malá detská hlavička pochopila, že k tomuto človeku nemôže prejavovať city. Lebo nepríde odpoveď.

Zato mama mi dávala lásku aj za neho. Nikdy však nie pred ním. Neznášal „cukrovanie“ ako tomu hovoril. Mama ma mohla pohladiť, pobožkať a privnúť si ma iba, keď nás nevidel.

„Je to nechutné a kazí to charakter,“ mudroval.

Keď som vyrástla, dlho som hľadala odpoveď na otázku, prečo je taký tvrdý a bez citu. Z niečoho musí prameniť tá jeho neschopnosť ľúbiť.

Čo sa mu stalo? V každej rodine sú ukrytí kostlivci v skrini, príbehy, o ktorých sa nehovorí. Tušila som, že aj otec niečo pred svetom skrýva. Že toto jeho správanie je veľmi hrubou záplatou na diery na duši, ktorú mu niekto veľmi dávno spôsobil. Dúfala som, že raz sa to dozviem. Lebo opýtať sa ho na to len tak, neprichádzalo do úvahy. Musí prísť správny čas.

NIKDY NEBUDEM PÍŤ SLANÝ ČAJ

1.

Túžba po synovi bola extrémne silná, no nevzdával sa nádeje. Keď mu niekto poradil, že je dobré, aby chlap jedol veľa zeleru, a potom plodil, bol schopný zjesť kilo zeleru na posedenie. Len taký surový, nastrúhaný a osolený. S kvapkou citrónovej šťavy. Hlavne, že nemusel nikam cestovať a platiť za rady. Zeleru sme mali plnú záhradu.

Lenže zeler nepomohol.

Iný dobrý kamarát tatovi poradil, že musí piť čaj z nejakej byliny a mama zasa z inej. Názvy si už nepamätám. Tak bolo u nás čajové obdobie a mama, či chcela alebo nie, musela piť tie hnusné čaje tiež. Normálne ju kontroloval!

Hurá, zafungovalo to, mama otehotnela. Lenže vesmír nepochopil celkom správne zadanie. Narodila sa Julka.

Aké sklamanie... Do pôrodnice nešiel, ani na ruky ju nechcel vziať.

Zasa baba!

„Ty nič iné nevieš! Iba takéto ježibaby rodiť!“ kričal na mamu. Chúlila sa s Julkou v náručí a ticho plakala. Bála sa ho. Tak veľmi, že prišla o mlieko.

Otec zatrpkol ešte viac, ale našťastie už mamu nenútil k ďalšiemu pokusu o syna.

Vtedy som, samozrejme, nič z toho nechápala. Mala som iba šesť rokov a svet dospelých mi bol vzdialený. Zaujíkala som sa o to, o čo sa šesťročné deti majú zaujímať. Nekládla som si otázku, prečo mama zostáva s takým mužom. To dievčatká neriešia.

Bol to môj tato, iného som nemala. Nehovorím, že ma nebolelo, keď ma nepohladil, no deti sú vždy lačné po láske. U nás doma jej bol nedostatok a bolo to cítiť od rána do večera. Na každom kroku, pri každej činnosti. Z nášho domu nebolo počuť smiech. Väčšinou vládlo mrazivé ticho, alebo sa po celej ulici rozliehal tatov hromový hlas.

Videla som, že iné deti to majú doma inak. Otcovia nemuseli byť ako z televízneho seriálu o šťastnej rodine, úplne stačilo, ak boli normálni otcovia. Takí, ktorí majú svoje deti radi. Zhovárajú sa s nimi, pohladia ich a občas na ne aj zakričia. Zaujímajú sa, vychovávajú.

Ja a Julka sme pre otca boli vzduch. Otravný hmyz.

Báli sme sa ho, a sakramentsky! Naučila som sa byť neviditeľná a Julka to odo mňa odporovala veľmi rýchlo. Boli sme majsterky v nenápadnosti. Dokázali sme sa pohybovať po dome tak tichúčko a nenápadne, aby nás nezaregistroval.

Hlavne ho neprovokovať. Byť ticho, plniť všetky príkazy.

Lenže jemu to nestačilo.

Keď som sa nenarodila ako chlapec, on ho zo mňa chcel urobiť. Sústredil sa najmä na mňa, lebo som bola staršia.

Keď som bola na druhom stupni, z jeho iniciatívy v škole založili klub dievčenského futbalu. Ledva nazhánali pár dievčat, ale moje meno svietilo na zozname prvé.

Nepýtal sa ma, či chcem hrať futbal. Musela som chcieť.

Som a vždy som bola športové drevo. Nebavilo ma to. Kondičné cvičenia, behanie, posilňovanie, naháňanie sa za loptou.

Toto nebol môj svet. Kopačky, spotené dievčatá, krik trénera, obité kolená.

Dvakrát týždenne tréning po hodine a pol.

Nenávidené tri hodiny.

Stratený čas, ktorý som mohla stráviť oveľa príjemnejšie.

Vlastne toho zabitého času bolo viac.

Otec si cezo mňa plnil ešte jeden sen. Naoko hovoril, že chce, aby zo mňa niečo bolo, že sa postará o moje vzdelanie, aby som to niekam dotiahla. Že to musí vziať do svojich rúk, lebo ak by to nechal na mňa, skončím pod mostom. Taká som neschopná.

Neviem, prečo si myslel, že práve vďaka hre na akordeón urobím terno kariéru, ale od deviatich rokov som musela chodiť do hudobnej školy na hodiny hry na akordeón.

Ako som ho nenávidela!

Strašný, nudný, ťažký, zbytočný hudobný nástroj! Ktoré normálne decko by si ho vybralo dobrovoľne?

Žiadne!

A ten učiteľ! Starý alkoholik, z ktorého večne páchla borovička a pivo. Nesympatický a odpudivý s hrubým prefajčeným hlasom. Ani on neurobil žiadnu kariéru, učenie bolo najviac, čo dosiahol, pretože hrával iba v krčme.

Lenže otec sa rozhodol, keďže jemu sa harmonika vždy páčila, že na nej budem hrať. A doma ma potom cez víkendy nútil vytiahnuť nenávidenú ozrutu z kufra a hrať. Bol sklamaný, lebo mi trvalo dlho, kým som zvládla zahrať tú najjednoduchšiu pesničku.

„Karolína! Ja sa z teba zbláznim! Ani len hrať dobre nevieš! Zmizni do izby a cvič! Neflákať sa, konečne rob niečo poriadne! Prečo práve ja musím mať takého neschopného fagana?“

Nedeľné popoludnie som nestrávila ako iné deti, pri telke, hre alebo čítaním. Musela som cvičiť na harmonike. Nudné stupnice a jalové odrhovačky zneli z mojej izby doširoka. Raz som sa ju pokúsila pokaziť. Dúfala som, že sa nebude dať opraviť a bude koniec hraniu. Smrad'oš, ako som volala učiteľa, ju však opravil za päť minút. To však nebránilo tatovi, aby mi znova vynadal.

„Nevieš dávať pozor na tú harmoniku? Vieš, koľko stála? Čo si myslíš, že kradnem? Alebo si peniaze kreslím? Ty nula, ja na peniaze musím ťažko robiť, chápeš to?“

Naštvaný tato kričal a kričal, a dostala som za odmenu toľko povinností navyše, že by som musela prestať chodiť do školy, aby som všetko stihla.

NIKDY NEBUDEM PÍŤ SLANÝ ČAJ

2.

Nemala som normálne detstvo. Nemohla som robiť, čo som chcela a čo ma tešilo.

Bavilo ma zbierať bylinky, liečiť zvieratká, listovať v knihách, čítať o zdraví a liečení. Len málokedy sa mi podarilo ukradnúť si chvíľku času, aby som sa svojej vášni venovala. Robila som si herbár, lisovala a lepila si doňho bylinky, ktoré som našla na lúke za dedinou. Keď som niektorú nepoznala, pýtala som

sa učiteľky v škole. Lebo doma som nemala žiadny atlas bylín ani encyklopédiu. Kde by som ju vzala? U nás doma sa knihy nekupovali, podľa otca to bolo zbytočné vyhadzovanie peňazí. On neprečítal za celý život ani jednu. A internet malo vtedy v dedine len pár ľudí, ešte nebol taký bežný ako dnes. Potom mi mama na jedny Vianoce kúpila krásnu encyklopédiu. Otec nezabudol podráždene podotknúť, že sú to vyhodené peniaze a mala mi radšej kúpiť ponožky a nové papuče, ale mama na mňa nenápadne žmurkla.

Vedela, o čom snívam. Mamy to vždy vytušia. Nahlas by som ani za svet nepriznala, že sa túžim stať lekárkou, ale v snoch som sa videla v bielom plášti, s fonendoskopom na krku, ako pomáham ľuďom. Ale iba v snoch. Tam to bolo dovolené a tam to malo aj zostať. Lebo mne nebolo súdené študovať medicínu, hoci známky som mala vždy dobré. V tom problém nebol. Ako inak, bol v tatovi. On si predstavoval pre mňa úplne iný život.

Mama nás s Julkou nemohla obliekať ako dievčatká. Nosili sme nohavice a nevýrazné, nezaujímavé tričká a košele. Krátke účesy, ktoré z nás na prvý pohľad robili bezpohlavných tvorov. Na vrkoče, lokne, mašličky sme mohli zabudnúť. Nepýtajte sa, či sme po nich túžili. Samozrejme, že áno! Snívali sme o tom, že raz vyjdeme na ulicu v bielych pančuškách a lakovkách, v sukni a blúzke, a vlasy budeme mať zapletené v krásnych vrkočoch. Až do pol chrbta! Alebo budú rozpustené a budeme nimi pohadzovať ako filmové hviezdy.

Preto teraz, keď som dospelá, mám dlhé vlasy a nohavice v mojom šatníku nenájdete. Natruc takto som sa obliekala žensky. Vyznávala som decentnú módu, sledovala trendy a s radosťou sa pýšila svojou ženskosťou. Bavilo ma provokovať ho. Keď som prišla na návštevu k rodičom, nič síce nehovoril, ale i tak bolo všetko jasné. Jeho celoživotná frustrácia z toho, že nesplnil jedinú chlapeckú úlohu, že sa mu nepodarilo odovzdať svoj mužský gén ďalej, ho zožieral stále. A ja som živý výkričník, ktorý mu to stále pripomína.

Našťastie, už som nebola s jeho neschopnosťou prijať realitu konfrontovaná každý deň. Hneď po maturite som sa odsťahovala. Preč z rodinného hniezda plného prekrútených ideálov, jedovatej neláskavej atmosféry. Pre istotu aj do iného mesta.

Kým v detstve na mňa a na sestru upierali rovesníčky skôr ľútostivé pohľady, teraz mi môj život mnohé bývalé spolužiačky závideli. Splnila som si tajný detský sen. Síce na druhý pokus, ale to vôbec nezmenšovalo moju radosť z toho, že som to dokázala. Našla som si úžasnú prácu. Som asistentka v redakcii lifestyleového magazínu. Je to viac, než som kedy dúfala. Milujem svoju robotu, zbožňujem každú sekundu svojho pracovného času. Nie je to medicína, o ktorej som snívala, ale je to skvelá robotu. Pracujem tam už pár rokov a nemenila by som za nič na svete.